

Tıbbi ve Aromatik Bahçe iekleri

Bir açıdan bütün bitkiler tıbbidir, çünkü insan kanında demir taşıyan kırmızı kan molekülleri, bitkilerde magnezyum taşıyan yeşil klorofil moleküllerinin saldığı oksijene muhtaçtır. Ancak “tıbbi bitki” derken tedavi değeri bilinen bitkiler ifade edilmektedir. Yeryüzünde varlığı bilinen ve yarısından fazlası çiçek ve tohumla çoğalan 400 bini aşkın bitkinin 20 bin kadarının, Anadolu’da ise bini aşkın bitkinin özel olarak tedavi amacıyla kullanılmakta olduğu belirtilmektedir. Modern ilaçların yarıya yakını, bitkilerde tıbbi etki gösterdiği tespit edilen maddelerin ayrıştırılıp seri üretimiyle ortaya çıkmıştır.

Tıbbi ve aromatik bitkiler; gıda, ilaç, kozmetik ve baharat gibi birçok kullanım amaçları olan ve insanlık tarihinin başlangıcından itibaren benzeri amaçlarla kullanıldıkları bilinen bitkilerdir.

Peyzaj mimarlığı çalışmalarında bahçe çiçeği olarak değerlendirilen bitkilerin de bir bölümünün yaprak, çiçek, kök, gövde, kabuk, tohum vb. kısımları tıbbi bitki olarak kullanılmaktadır.

Achillea millefolium L., *Ajuga reptans* L., *Aloe vera* (L.) Burm.fil, *Atirrhinum majus* L., *Digitalis purpurea* L., *Calendula officinalis* L. bu bitkilere örnek olarak verilebilir.

Achillea millefolium L.

Familyası: Asteraceae

Türkçe Adı: civanperçemi, kandil çiçeđi

Kullanılan Kısmı: çiçek, topraküstü kısmı, aromatik yağ

Botanik Özellikleri:

- 60 cm. boyunda
- çok yıllık
- kokulu
- tüylü
- otsu
- gövdesi dik ve dört köşeli
- yapraklar ince ve çok parçalı
- çiçekler beyaz, 4-8 mm. çapında ve 50-100 adeti bir arada
- çiçek açma zamanı: haziran - eylül

CC

www.turkiyebitkileri.com

<http://www.bizimcicekler.org.tr/gallery.php?taxonID=1504>

Ajuga reptans L.

Familyası: Lamiaceae

Türkçe Adı: dağ mayasıl otu

Kullanılan Kısmı: toprak üstü kısımları

Botanik Özellikleri:

- 30 cm. boyunda,
- çok yıllık,
- tüylü
- rizom ve stolonlu
- gövdesi dik ve dört köşeli
- yapraklar oval, saplı, tabanda rozet dizilişli
- çiçekler morumsu mavi (nadiren pembe veya beyaz), 12-16 mm. uzunluğunda ve her gövdede 6-12 adet
- çiçek açma zamanı: mayıs - haziran

<http://www.bizimcicekler.org.tr/gallery.php?taxonID=8181>

Aloe vera (L.) Burm.fil

Familyası: Asparagaceae

Türkçe Adı: aloe

Kullanılan Kısmı: taze yapraktan elde edilen jel ve öz

Botanik Özellikleri:

- 150 cm. boyunda
- çok yıllık
- gövdesiz
- etli yapraklı
- yapraklar tabanda rozet oluşturmuş, 50 × 8-10 cm, kenarları dikenli, grimsi - yeşil, gençken üzeri açık renkli lekeli
- Çiçekler sarı – turuncu, kısa saplı, tüpsü, 1-2.5 cm
- çiçek açma zamanı: yaz

<http://www.bizimcicekler.org.tr/gallery.php?taxonID=9884>

Atirrhinum majus L.

Familyası: Plantaginaceae

Türkçe Adı: aslanağzı

Kullanılan Kısmı: çiçek, yaprak

Botanik Özellikleri:

- 50 cm. boyunda
- tek veya çok yıllık
- gövdesi tüylü
- otsu, tabanda odunlu
- yapraklar lanseolat (mızraksı)
- çiçekler beyaz, sarı ve kırmızı, iki dudaklı
- çiçek açma zamanı: mayıs - haziran

<http://www.bizimcicekler.org.tr/gallery.php?taxonID=9884>

Digitalis purpurea L.

Familyası: Plantaginaceae

Türkçe Adı: kırmızı yüksük otu

Kullanılan Kısmı: yaprak

Botanik Özellikleri:

- 150 cm. boyunda
- iki veya çok yıllık
- gövdesi dik ve dallanmamış
- yapraklar tabanda rozet şeklinde, yumurtamsı, uzunca, tabana doğru daralmış
- çiçekler koyu pembe, kırmızı, mor, içi koyu renkli lekeli, nadiren beyaz
- çiçek açma zamanı: mayıs - temmuz

<http://www.missouribotanicalgarden.org/PlantFinder/FullImageDisplay.aspx?documentid=1710>

Calendula officinalis L.

Familyası: Asteraceae

Türkçe Adı: portakal nergisi, sarı nergis, altın otu

Kullanılan Kısmı: çiçek, yaprak

Botanik Özellikleri:

- 60 cm. boyunda
- bir veya iki yıllık
- tüylü
- otsu
- gövde dik, dallanmış, dört köşe
- yapraklar yeşil, grimsi yeşil, kalın, tüylü, kaşıkı
- çiçekler sarı veya turuncu, 4-7 cm çapında
- çiçek açma zamanı: mart - temmuz

<http://www.bizimcicekler.org.tr/gallery.php?taxonID=1669>

KAYNAKLAR

Alpınar K. 2015. Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi. Editör: Murat Dinçer Çekin, Zeytinburnu Belediyesi Kültür yayınları, Kitap no.35.

Acıbuca, V , Bostan Budak, D . 2018. Dünya'da ve Türkiye'de Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Yeri ve Önemi. Çukurova Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi, 33 (1), 37-44.

Faydaoğlu, E; Sürücüoğlu, M.S., 2011. Geçmişten Günümüze Tıbbi ve Aromatik Bitkileri Kullanılması ve Ekonomik Önemi. Kastamonu Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi 11, (1),; 52- 67.

<http://www.mku.edu.tr/files/898-170a98e6-bd92-4529-b683-5d23ea07f948.pdf>

<http://www.agacler.org/agac.asp?id=769>

<http://www.bizimcicekler.org.tr>